

Pod'akovanie

Týmto krátkym príspevkom by som sa chcela poďakovať pracovníčkam a pracovníkom mestskej knižnice ako aj celému oddeleniu kultúry mestského úradu Tisovec za to, že sa starajú o kultúrny program pre deti a dospelých aj počas letných prázdnin. Veru, nie je to všade samozrejmosťou.

Moje deti sa vždy veľmi tešia na prázdniny do Tisovca, pretože ich v knižnici čaká letné čítanie spojené s tvorivými dielničkami a taktiež nové aktivity na Šťavici spojené so sladkou odmenou. Vedia, že v utorok sa premieta v kine zaujímavá rozprávka, ktorú musia vidieť. Aj my dospelí si prideme na svoje. Letné kino je krásny projekt a ja sa musím poďakovať všetkým, ktorí to pripravili, premietnu a sú ochotní každý utorok večer obetovať svoj voľný čas pre iných. Rozlúčka s letom na Šťavici bola tiež krásnou bodkou za prázdninami. Veľmi pekne Vám ďakujeme za bohatý letný program a už teraz sa tešíme na ďalšie letné prázdniny v Tisovci. Už len prežiť ten školský rok:) Mimochodom, nech je pre všetkých prínosný a úspešný!

Viera Žabková Danišová s rodinou

Zistili sme pre vás

Začal sa nový školský rok a nás zaujímalo, koľko žiakov študuje v našich školách. Prvé udáva počet žiakov spolu a druhé počet prvákov.

Základná škola Dr. V. Clementisa: 296/35
 Základná umelecká škola: 229/22
 Stredná odborná škola: 128/32
 Domov mládeže: 53/15
 Evanjelické gymnázium: 183/43 (dvaja žiaci sú z Ukrajiny, pre zaujímavosť: vlni bolo prvákov 34)
 Materská škola počet uvádza v samostatnom článku. (red.)

Odišiel baník

Na odchod do večnosti málo stačí, priateľov pár a sloje uhlia, kam až lampáš dosvieti.

HK

Inzercia

Predám stacionárny bicykel.
 Cena dohodou.
 0908 187 511

Pozvánka
150 ROKOV ŽELEZNIČNEJ TRATE JESENSKÉ - TISOVEC
 28.september 2024 | 9:30 - 16:00 | Jesenské - Tisovec
 13:00 Železničná stanica Tisovec
 • kultúrny program
 • občerstvenie
 • jazdy parnou ozubnicovou lokomotívou

Slovenský zväz chovateľov ZO-TISOVEC

Vás srdečne pozýva na

XVIII. propagačnú výstavu DROBNÝCH ZVIERAT

Králiky
 Hydina
 Holuby

Miesto: areál Msks. Otvorené pre verejnosť: 21.9.2024 od 8,00 -18,00
 22.9.2024 od 8,00 -12,00

Tešíme sa na Vašu návštevu (Vstupné 1,0 €)

Útržky z kroniky

Dňa 20. januára /1910 ? 1911? / konalo sa v našom meste prvé biografické predstavenie istej potulnej spoločnosti, ktorá sa tu bavila po tri dni. Odo dňa 4. februára boli nútení všetci povozníci a furmani pribit' si na voz tabuľku 35 X 25 cm s nápisom svojho mena. Za nedodržanie tohoto rozkazu boli určené tresty, siahajúce až do výšky 100.- korún.

Helena Pašiaková

Tisovský mesačník

XXXIV. ROČNÍK

September 2024

číslo 9

cena: zdarma

Skúšobná jazda parného rušňa po generálnej oprave

Pripomienka 80. výr. SNP 30.8.2024

Leto v knižnici

Pripomienka 80. výr. SNP 9.9.2024

Leto na šťavici

MESTO TISOVEC,
 OBCE POHORELÁ,
 ZÁVADKA NAD HRONOM
 Vás srdečne pozývajú na
 spomienkové oslavy
 122. výročia narodenia
 a 72. výročia úmrtia
 slovenského politika, právnik, spisovateľa – tisovského rodáka

DR. VLADIMÍRA CLEMENTISA

20. - 21. SEPTEMBER 2024

20. september 2024 piatok

17,00 Pietna pripomienka venovaná obetiam represálii 50-tých rokov v Evanjelickom kostole v Tisovci

21. september 2024 sobota

8,00 34. ročník dialkového turistického prechodu Clementisovou cestou (odchod z Velkej železničnej stanice) - tradičný guláš v horskom sedle Burda
 16:00 Pietny akt kladenia vencov pri pamätníku Dr. v. Clementisa

Príhovor primátora mesta pri príležitosti 80. výročia SNP

Vážené dámy a páni, milí hostia, drahí spoluobčania!

V týchto dňoch sa stretávame na pietnych miestach, aby sme si pripomenuli 80. výročie Slovenského národného povstania. Tieto dni sú pre nás všetkých viac než len spomienkou na minulosť – je to symbol odvahy, odhodlania a túžby po slobode, ktorá nás všetkých spája.

Tisovec, rovnako ako mnoho ďalších miest a dedín na Slovensku, zohral dôležitú úlohu v tejto historickej udalosti. Naši predkovia, ktorí tu žili a pracovali, sa postavili proti nespravodlivosti a okupácii, riskovali svoje životy pre to, aby sme my mohli žiť v slobodnej a demokratickej krajine. Ich odvaha a obetavosť nás dnes inšpiruje a pripomína nám, že hodnoty, za ktoré bojovali, sú stále aktuálne a dôležité.

SNP nebolo len vojenskou akciou, ale predovšetkým vyjadrením národa, ktorý sa rozhodol postaviť proti útlaku a neslobode. Bolo to

rozhodnutie, ktoré zanechalo hlbokú stopu v našej národnej pamäti a identite. Dnes, keď sa pozeráme na udalosti spred osemdesiatich rokov, môžeme byť hrdí na to, že sme súčasťou národa, ktorý sa nevzdal a ktorý mal odvahu postaviť sa za svoje práva a slobodu.

Pri tejto príležitosti chcem vyjadriť hlbokú úctu a vďaku všetkým, ktorí bojovali a obetovali sa za našu slobodu. Mnohí z nich už nie sú medzi nami, ale ich odvaha a duch boja žijú ďalej v našich srdciach. Nech je tento deň príležitosťou na zamyslenie sa nad tým, čo pre nás znamená sloboda a demokracia, a akú zodpovednosť máme voči budúcim generáciám.

Dnes, keď si pripomíname hrdinstvo našich predkov, uvedomme si, že aj my máme svoje úlohy a výzvy. Musíme chrániť a rozvíjať to, za čo bojovali, a nikdy nezabudnúť na lekcie, ktoré nám zanechali. Nech žije odkaz Slovenského národného povstania!

Bc. Ján Vengrín, MBA

Vysoké Tatry: Mlynská a Furkotská dolina 7.9.2024

V štyridsiaty jubilejný rok turistickým krokom aj k vodopádu Skok

V sobotu 07.09.2024 bola v našom turistickom kalendári naplánovaná ďalšia akcia. Tentokrát sme sa vybrali do Vysokých Tatier. Boli určené 2 trasy, spoločná po vodopád Skok a pre tých zdatnejších pokračovanie cez Bystrú lávku do Furkotskej doliny na Štrbské pleso. Niektorí využili možnosti vyjsť či vyvieť sa len k Chate pod Soliskom a tak sa to v prejdenných kilometroch pohybovalo od 5 do 18 km. Po príchode na „miesto činu“, t.j. na Štrbské Pleso, sme sa všetci vybrali smerom k spomínanému vodopádu. Trasa „B“, tá kratšia, pri vodopáde Skok končila a jej účastníci sa vracali tým istým chodníkom späť na Štrbské Pleso. Dlhšia „A“ trasa pokračovala ďalej k Plesu nad Skokom, okolo Kozích plies a Capieho plesa na Bystrú lávku a Furkotskou dolinou okolo Wahlenbergových plies na Škutnastú poľanu až na Štrbské pleso. Ja som sa vybrala dlhšou trasou („Typické!“ - ako by povedal Dušan). Pri vodopáde Skok, na moje počudovanie, to zatiaľ nebolo zaplnené turistami. Tak sme si rýchlo urobili spoločnú fotografiu a pokračovali ďalej. Cesta bola do mierneho kopca, po skalnatom teréne, a popri už spomínaných viacerých nádherných plesách. Ďalšiu zastávku sme mali pri Capom plese, na ktoré bol (aspoň pre mňa) celkom smutný pohľad. Pri písaní tohto článku som porovnala svoje fotky a staršie fotky na internete a ten úbytok vody je alarmujúci. Ostáva len dúfať, že situácia s vodnou hladinou sa v ďalších rokoch nebude zhoršovať. Po krátkej pauze pri Capom plese sme pokračovali k Bystrej lávke, najvyššiemu bodu trasy (2314 m.n.m). Výstup bol podstatne strmší, ale v tejto fáze túry sa to už neoplatilo vzdať! A preto som odvážne pokračovala... až do chvíle, kým som nezbadala reťaz. Keď som vylezla po reťaziacich hore do skalnatého sedla, mala som chuť od radosti sa hodiť na pevnú zem. Problém bol, že hore nebola žiadna pevná zem, ale ďalšia reťaz, tentokrát smerom dole. Rozhodla som sa, že činnosť „hodiť“ zamením za „fotiť“ keďže som mala pred sebou výhľad na Wahlenbergové plesá,

aj Kriváň. Pomalým zostupom skalnatým terénom sme klesali Furkotskou dolinou. Cestou z Bystrej lávky sa skupinka, v ktorej som kráčala, nevedela dohodnúť na tom, či na neďalekej skale sedí kamzík. Problém sme vyriešili štandardne - demokratickým hlasovaním - a dospeli sme k záveru, že tam kamzík sedel. Okoloidúci turisti nám tvrdili, že ráno sa v týchto miestach pohybovala aj medvedica s medvediatom. Na nás však bohužiaľ nepočkala. Škoda, mohla mať s nami peknú fotku. Na Škutnastej poľane je osadený turistický smerovník a ten ponúka dve možnosti ako zísť na Štrbské pleso. Buď pokračovaním žltou značkou Furkotskou dolinou na červenú a časťou magistrály do cieľa, čo absolvovali piati účastníci, alebo odbočiť modrou k Chate pod Soliskom a potom ňou pokračovať až do miesta raňajšieho štartu. Túto variantu si postupne zvolila väčšia časť účastníkov -15. Na chate sme dodržali pitný režim a až potom pokračovali do samotného cieľa - na Štrbské pleso. Cesta nás viedla dole svahom popri lyžiarskej zjazdovke a skokanskom mostíku. Čím viac sme klesali, tým bolo teplejšie. Nevieť, či to mám pripísať globálnemu otepľovaniu, alebo strmému kopcu. Po príchode na Štrbské pleso sme hľadali miesto, kde by sme sa občerstvili a počkali na ostatných turistov. Aj keď bol stanovený odchod na 16.30, nepodarilo sa nám ho dodržať a o necelú hodinku sa odchod predlžil. Niektorí sa zatiaľ občerstvili nápojom, iní polievku a keď sme už boli všetci, tak sme vyrazili domov.

Pre budúcnosť by som, ako vedúci akcie, doporučil, aby sme si všetci aspoň trochu pred každou akciou našťudovali trasu, zvažili a zvolili si takú, ktorá nám z hľadiska našich fyzických daností najlepšie vyhovuje, pretože akcie, a hlavne vo Vysokých Tatrách, sú vždy plánované v rôznych variantoch a obťažnostiach.

Kristína Ištvanová a Cyril Huňa

Ako nestratiť detského čitateľa?

Spolu s pedagógmi a knihovníkmi nášho regiónu sme hľadali odpovede na otázky prostredníctvom literárnych príbehov, pretože čítanie je spojené s každodenným životom.

Na workshope nás sprevádzali Mgr. Miroslava Biznárová, ktorá je

Leto v knižnici

Leto a prázdniny sú pre každého obdobím krásnych slnečných dní, relaxu, oddychu, výletov a príjemných zážitkov s rodinou či priateľmi. Počas prázdninových mesiacov sme pripravili pre deti i rodiny celý rad zaujímavých podujatí, súťaží, tvorivých dielní, aj výstav.

Prázdnujúce deti sa mohli zapojiť do veselej hry na Štávcu - Z ROZPRÁVKY DO ROZPRÁVKY, ktorá bola zameraná na spoznávanie klasických rozprávok. Po vyplnení pracovného listu si mohli vyzdvihnúť malú odmenu u nás v knižnici. Možnosť

zahrať sa využili aj deti z Komunitného centra v Rimavskej Píle, či detského tábora.

Aj v tomto roku bola naša knižnica zapojená do projektu PREČITANÉ LETO, v rámci ktorého sme poznávali prostredníctvom vhodných kníh slová, ktoré sú veľmi dôležité - ako pomoc priateľom, naše pocity, odvaha, rodina, inakosť... Každý týždeň sa deti s rodičmi, či starými rodičmi

aktívne zapájali do rôznych tvorivých dielní, kreslili, tvorili, sledovali a počúvali rozprávkové príbehy, hrali sa - a hlavne trávili spoločný čas so svojimi deťmi, vnúčatkami... Zároveň sme pripravili každý týždeň výstavku kníh k jednotlivým témam, z ktorej si mohli vybrať zaujímavé knižné tituly.

V rámci seriálu ČRIEPKY Z HISTÓRIE sme si zaspomínali na tisovskú Štávcu i poľnú

nemocnicu, pripomenuli sme si výročia tisovských osobností (Ján Čech, Cyril Daxner,

August Horislav Škultéty, Milan Kraus) a na záver augusta sme v spolupráci s neziskovou organizáciou OSMIJANKO pripravili workshop pre pedagógov a knihovníkov nášho regiónu AKO NESTRATIŤ DETSKÉHO ČITATEĽA.

Počas letných prázdnin zároveň kolegyne vymýšľali v knižnici všetky obrovské okná, vyprali

záclony, poumýľali police plné kníh (poprekladali viac ako 20 tisíc kníh), aby sa naši čitatelia u nás vždy cítili príjemne a v čistom.

Leto veľmi rýchlo uletelo a prázdniny sa skončili. Knižnica je však otvorená stále, ponúka nové zaujímavé knižné tituly, pomáha žiakom a študentom pri plnení ich učebných úloh a zadaní, pripravuje nové pritažlivé podujatia pre deti, mládež a širokú čitateľskú verejnosť. Sme tu pre každého, kto má záujem

rozšíriť svoj vzdelanostný obzor, alebo relaxovať po náročnom pracovnom dni. Pripravujeme pre vás vždy niečo nové, aby ste sa pobavili, poučili, strávili zmysluplne svoj voľný čas.

Radi vás privítame ako jednotlivcov, ako skupiny a triedne kolektívy i celé vaše rodiny - od najmenších predškolákov až po tých, ktorí ešte vládzu a hlavne chcú k nám prísť. Tešíme sa na stretnutie v knižnici.

Mirka Kojnoková

Čo nám prinieslo leto

V letných prázdninových mesiacoch je materská škola v prevádzke 5 týždňov v obmedzenom počte tried. Ostatné dni, do 1. septembra, je zatvorená z dôvodov čerpania dovolení zamestnancov a upratovania interiéru i exteriéru.

Na základe plánu spolupráce a priateľských vzťahov so Základnou školou v Tisovci, sme pozvali deti letného školského klubu na divadelné predstavenie. Dopoludnia 12. júla sme sa stretli na školskom dvore, pod orechom, pretože slniečko bolo veľmi umiata a žiarilo. Najstaršie deti – predškoláci nám zahrli divadielko o babke bylinkárke, porozprávali o liečivých bylinách a zatancovali tanec na skladbu o potrebe udržiavania životného prostredia. Po predstavení sme sa spoločne zahrli na dvore a rozlúčili sa so školákmi.

Aj ďalšie prázdninové dni boli horúce, preto sme vychádzali na dvor skoro ráno a potom sme boli v triedach, kde sme sa hrali rôzne pohybové hry. Veľký úspech u detí malo „rosenie“ – to keď teta školnička osviežila vodou popri kvetoch aj deti.

Posledné augustové týždne deti strávili s rodičmi, ktorí im pripravili zaujímavý program.

...A prišiel september, s ním nové deti, niekde aj slíčky, noví kamaráti, nová pani učiteľka. V tomto školskom roku budeme pokračovať v plnení koncepčného zámeru školy, zameraného na **environmentálnu výchovu** s cieľmi:

smerom k deťom:

- poskytnúť deťom možnosť precítiť všetko zmyslami hmatom, čuchom, zrakom, sluchom
- priviesť deti k poznaniu krásy prírody
- využívať rôzne aktivity.

smerom k zamestnancom:

- podnecovať myslenie, uvažovanie a vyvolávať nové spôsoby riešenia, nie hotové informácie
- hravým prirodzeným spôsobom vysvetliť deťom, čo znamená čistota ovzdušia, vody, zeme
- aktivity pre deti organizovať pútavou, zábavnou, netradičnou formou

smerom k rodičom:

- pre environmentálne aktivity získať rodičov
- aktivity v prírode organizovať a realizovať spolu s rodičmi
- spolupracovať so školou v spoločných projektoch

Celkový počet detí je 80, z Rimavskej Píly sme preradili 6 predškolákov. Celkový počet zamestnancov je 16. Tešíme sa na krásne spoločné dni s deťmi, na ich úsmev, na fantáziu, na nepodmienujúcu lásku, na múdrosť, na úprimnosť, .. jednoducho, na každý nový deň s našimi deťmi.

Júlia Hodoňová, riaditeľka MŠ Tisovec

Hasičská Rimavská Píla a slávnosť piľanského ducha

Deň Rimavskej Píly 17.8.2024

Takto by sa dal charakterizovať tento deň. Ľudia sa ocitli v ten deň ako súčasť tisovskej dediny v piľanskej pohode. Hasičské preteky dostali impulz z histórie v rokoch 1960 -1970. Vtedy to bola populárna súťaž žiakov s názvom PLAMEŇ. Súťažilo sa v rámci okresu. Práve Ján Valent dal dokopy 30 detí z Rimavskej Píly. Dokázal ich motivovať a zúčastnil sa s nimi aj súťaže v Rimavských Jánovciach. V Tisovci sa tomu venoval pán učiteľ Zúrik. Súťažili chlapčenské a dievčenské družstvá. Na súťaže sa cestovalo vlakom. Cesta vlakom, kde súpravu vagónov ťahal ešte parný rušeň, utkvela v pamäti zanietených Piľanov. Spomienky už teraz starších občanov sa takto preniesli do dnešných dní.

17. augusta 2024 sa začala nová tradícia hasičského športu, nultý ročník Memoriál Jána Valenta a Pavla Koniara. Ten hasičský plameň z minulého storočia sa tu teraz zjavil v inej podobe. Dôležité je, že tu existuje. Súťažilo sa už za pomoci modernej hasičskej techniky. Piľania poslali do súťaže dve družstvá. B družstvo zachraňovalo hasičskú česť tisovskej dediny.

Výsledky:

1. miesto - obec Rákoš
2. miesto - Rimavská Píla B
3. miesto - Hrachovo

Úspešne sa rozbehla i súťaž v kuchárskom umení. Kategória Kotlíkové hocičo naberá na kvalite. Dominovali domáci umelci

kuchárskeho umenia. Bola to súťaž družstiev, v ktorých šéfovali muži. Kvalita bola hodnotená komisiou. Poctu si odniesli:

1. Tataři - varili slovenský boršč (Bútor)
2. Hájnikovci - varili držky-perkelt (Slivka)
3. Pohostinstvo Píla - kapustnica

Cenu za originalitu získali Piľanky. Ponúkali trhance. Trhať sa dá všeličo, tak preto to bolo také dobré.

Búrka narušila program dňa, muselo sa improvizovať. Hasičskú súťaž vyhodnotil poslanec Ján Belica, bez mikrofónu, tak sa museli natáčať hasičské uši. Dobrú náladu udržiavali Tisovčania, hudba v zložení Daniš, Hronček, Bysterský, Brndiar. Svojim koncertovaním medzi ľuďmi udržali dobrú búrkovú náladu. Miestni speváci pobavili publikum i seba, veď o to tu šlo. Búrka odišla, program pokračoval vystúpením ľudovej hudby z Kokavy a dobová hudba skupiny Klasik z Tisovca pripomenula hudbu, ktorú sme počúvali aj v minulom storočí. Deň sa končil večernou zábavou.

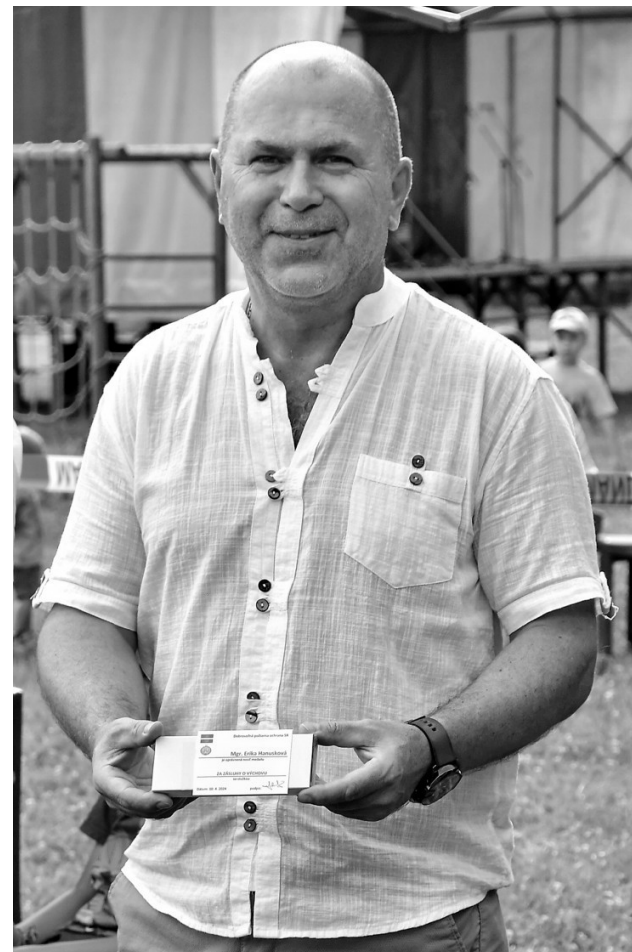
Kvalitu kuchárskeho umenia ocenili návštevníci nielen z Tisovca. Prídel dobrôt si dali naložiť do obedárov, kandličiek spolu s piľanskou pohodou. A o toto organizátorom šlo. Nájsť cestu k ľuďom preskočením denných problémov. Plameň piľanskej pohody nezhasol, bude tlieť do budúceho roka.

Podľa informácií od Denisy Mániovej a Boženy Folčkovej zaznamenal

Vladimír Pašiak

Z činnosti primátora mesta v mesiacoch júl - august 2024

Niečo z mojej pracovnej činnosti v prázdninových mesiacoch:

- 01.07. – porada na MsÚ Tisovec – vyhodnotenie Dní mesta Tisovec, poďakovanie zamestnancom
- pracovné stretnutie so zástupcom VÚB – financovanie samospráv, bankové služby pre samosprávy
- kolaudácia CIZS Tisovec za účasti dotknutých subjektov
- 02.07. – kontrola stavebných prác k projektu „Náučný chodník popod Hradovú“ – práce prebiehajú podľa harmonogramu
- kontrola verejných priestranstiev a čistoty v meste, kontrola na zbernom dvore
- 04.07. – administratíva primátora na MsÚ – príprava podkladov na predkladanie pripravovaných projektov
- 08.07. – kontrolný deň - realizácia projektu „Náučný chodník popod Hradovú“ za účasti stavebného dozoru, investora, dodávateľa a subdodávateľa – začiatok asfaltových prác na uvedenom projekte
- 10.07. – pracovné stretnutie na MsÚ Tisovec so zástupcami Národnej rozvojovej agentúry k plánovanej návšteve splnomocnenca Vlády SR pre rómske komunity Mgr. Alexandra Daška
- 13.07. – uvítanie dieťaťa v obradnej sieni MsÚ Tisovec
- sobášiaci v obradnej sieni MsÚ Tisovec
- 16.07. – sobáš na Halaši Zbojská – sobášiaci
- 18.07. – pracovné stretnutie na MsÚ k prípravám 80. výročia SNP v Tisovci
- pracovné stretnutie na ÚPSVaR Rimavská Sobota – podpísanie projektu pre mesto Tisovec
- 20.07. – účasť na oslavách Dní obce Rimavské Brezovo
- 23.07. – pracovné stretnutie na MsÚ k integrovanej výzve cez Úrad vlády SR – záujem mesta pripraviť a spracovať projekt na rekonštrukciu ul. Hviezdoslavovej
- pracovné stretnutie na MsÚ k ohlasovanej výzve cez SIEA na rýchle energetické opatrenia v ZŠ Tisovec – príprava na následné spracovanie a podanie projektu
- 24.07. - kontrolný deň k projektu výmeny vodovodu na ul. Partizánskej a Daxnerovej za účasti zhotoviteľa, investora a stavebného dozoru, kontrola priamo na stavenisku – práce postupujú podľa harmonogramu
- 25.07. – pracovné stretnutie na MsÚ Tisovec – info o pripravovaných výzvach a aktuálnej situácii v samospráve

26.07. – administratíva primátora na MsÚ zameraná na prípravu a spracovanie projektového zámeru IÚI /integrovaná územná investícia/

30.07. – mestské zastupiteľstvo

- kontrola nehnuteľností /domov/ v majetku mesta a ich aktuálny technický stav

12.08. – spracovaná a odoslaná žiadosť o NFP k projektu Rekonštrukcie ul. Hviezdoslavovej – nový asfaltový kryt so spevnením krajnic na Sprostredkovateľský orgán PSK – Úrad vlády SR, požadovaná suma je vo výške 766 721,58€ bez spolufinancovania mesta Tisovec

- kontrola verejných priestranstiev a verejnej zelene v Tisovci a na R. Píle, kontrola v ŠARV Tisovec

13.08. – spracovanie pripomienok k tvorbe novej turistickej mapy Tisovca

- pracovné stretnutie na MsÚ Hnúšťa k príprave 150. výročia osláv železničnej trate Jesenské Tisovec, ktoré sa budú konať dňa 28.9.2024

14.08. – pracovné stretnutie na MsÚ Tisovec o možnostiach značenia a príprave turistických cyklotrás v okolí Tisovca

17.08. – účasť na Dňoch Rimavskej Píly a Memoriáli Jána Valenta a Pavla Koniara

19.08. – spracovanie a podanie žiadosti k projektu „Zvýšenie energetickej efektívnosti v ZŠ a ZUŠ“ cez Informačný systém plánu obnovy. Vyhlásovateľ výzvy: Slovenská inovačná a energetická agentúra, požadovaná suma je vo výške 296 942,16€ bez spolufinancovania mesta Tisovec

- účasť na ekonomickej komisii

22.08. - kontrolný deň k projektu výmeny vodovodu na ul. Partizánskej a Daxnerovej za účasti zhotoviteľa, investora a stavebného dozoru, kontrola priamo na stavenisku – práce postupujú podľa harmonogramu

24.08. – prázdninový program pre deti „Leto na Šťavici“

27.08. – porada so zamestnancami MsÚ Tisovec a prípravným výborom, k príprave 80. výročia SNP v dňoch 30.8. a 9.9.2024

28.08. – pracovné stretnutie so zástupcom MPSVaR SR k výzvam pre najmenej rozvinuté okresy

- účasť na mestskom zastupiteľstve

- 30.08. – oslavy 80. výročia SNP na Nám. Dr. V. Clementisa, príhovor primátora

Bc. Ján Vengrín, MBA

Doba rozhodnutí, alebo bude ako bude

Furt riešime problémy politiky, furt neriešime, ako sa ľudia budú mať. Stíhačky už máme, tak musíme stíhať životnú úroveň v Európe. **O to sa musíme usilovať. Dôležité je povedať si pravdu, potom sa dajú urobiť zmysluplné rozhodnutia.** Naše politické slovenské nebo nám doprialo dosť udalostí, ktoré sa nás budú dotýkať. Doteraz sa politika zaoberala nedávnou minulosťou, tresty sa nám zmiernili a ostatné zmierenie, čo by sa ľuďom pozdávalo, nám uniká. Ceny tovarov nám akože neklesli, ani klesať okrem „akcií“ nebudú. Od nového roka zdraželi pekárenské výrobky, mliečne produkty, mäso. Slovensko má najdrahšie maslo v Európe, s kúpyschopnosťou sme klesli na posledné miesto v Európskej únii. Obehli nás Česi, Poliaci, Maďari. Citujem pána premiéra: „Na každú sviňu sa voda varí“, ja dopĺňam - alebo na každú vodu sa čosi varí. Zato nám v Tisovci zdvihli cenu vody, aby bolo z čoho variť.

Politika hľadá nepriateľov a keď nie sú, tak si ich stvorí. Ľudia zizajú, čo sa zas v politickom kotlí varí. Na SNP sme ukázali našu armádu a zbrane a furt hovoríme o mieri. Mašinéria zbrojenia nám požiera peniaze, ktoré vláda hľadá, vyzerá to tak, že aj u občanov. Budú dlhopisy, ktoré si môžeme kúpiť. Treba kúpiť dlhý štát, lebo sa nám náš štát zadlžuje. Ideálne by bolo, keby sa úspory občanov sčasti presunuli do štátu.

Bude, ako bude

Nikto nevie, čo nás to bude stáť. Občan lepšie gazduje ako štát, ale lotériou zatiaľ je, aká bude cena energií. Konštatovanie je, že politika doteraz neakceptovala realitu a požiadavky ľudí. Bude stanovená cena, ktorú budeme musieť zaplatiť za stabilitu súčasnej úrovne. A čo bude stáť skvalitnenie životnej úrovne? V podstate zas ide o peniaze ľudí. Od začiatku roka nám stúpili životné náklady v priemere o 30-35 Eur mesačne, bude to stačiť, alebo bude, ako bude, bude to stáť viac? Zatiaľ zažívame vyprázdňovanie peňaženiek. Musí sa pohľadať konsenzus medzi tým, čo chcú občania a čo chce vládnuca koalícia s vládou. Tak netreba váhať. Na váhu úspešnosti treba položiť spoločenskú súdržnosť a vzájomnú dôveru. Keď toto preváži, hlúposti, klamstvá a nepodstatné veci máme vyhraté, nenávisť a závisť spadnú do hnoja minulosti. Dôležité je rozhodnúť sa. Doma to máme jednoduchšie, vieme na čom sme, lebo akceptujeme pravdu.

Tisovec je skúsenosť minulosti

pre všetkých, ktorí tu žijú a pre tých, čo tu chcú žiť. Keď sa toto podarí udržať a vylepšiť, objavíme ďalšie cesty k úspechu. Ten úspech potrebujeme všetci. To je živná pôda pre tých, ktorí nastúpili do škôl, ktorí dokážu žiť z dôchodku a ktorí dokážu zarobiť peniaze

Legendy Tisovca ožívajú

Rodina Knapčokovcov, tisovských rodákov, sa stala legendou. V minulom storočí sa začala písať história tejto rodiny, kde sa šport stal súčasťou rodiny a Tisovca. Pavel Knapčok, tisovský rodák, dovšil v tomto roku sedemdesiatku. Žije síce v Nových Zámkoch, ale jeho športové srdce ostalo tu. Počas existencie Závodov ťažkého

strojárstva tu pracoval ako špičkový zvärač. Má štyroch synov. Lukáš a Tomáš (dvojičky) našli uplatnenie v Írsku. Roman je v Tisovci a pravidelne s bratom Martinom, ktorý pôsobí ako profesionálny tréner tenisu v Bratislave, sa zúčastňujú Medzinárodného košického maratónu mieru. Ich účasť na maratóne ocenil i primátor Tisovca Ján Vengrin.

mimo Tisovca, aby uspokojili svoje potreby. Aj Slovensko potrebuje úspech, možno tu dokážeme ponúknuť recept. Mnohí odchádzajú, aby sa sem mohli vrátiť. Dôležité je, že sa je kde vrátiť, preto je tu Tisovec a Rimavská Píla. Ponuka tejto doby je tu, treba si ju vážiť. Vo svete to nie je vždy pravidlo, ale toto tu máme, to je tá skúsenosť z minulosti.

Rozhodnúť môžu tí, čo môžu rozhodnúť, treba im však pomôcť a na to je občianska spoločnosť. Zahľadieť sa do tejto komunity a rozumieť jej, je vyspelosť tých, ktorí sedia na poslaneckých stoličkách aj tu v Tisovci. Na konci júla bolo mimoriadne zasadanie poslancov Tisovca a Rimavskej Pily. Riešil sa projekt zníženia energetickej náročnosti budovy základnej školy, úspešne. Horúci august vyskúšal naše schopnosti, bazén fungoval, aj športovať sa dalo. Turisti sa k nám nehrnuli, ale pozerali sa na Tisovec zo Zbojsk a sedla Burda a brúsili si zuby, čo iné im ostalo. Schladiť sa v Čertovej doline. Na Hradovú sa vybrali dobrodruhovia, ale aj takých nám treba, len z hrebeňov netreba drizgnúť. Chodník spod Okružlej skaly na Zásraneckú diaľnicu je určený pre optimistov. To preto ten krycí názov, lebo dakedy na ulici Podhradová sa denne preháňalo kozie stádo, ktoré zanechalo kozie bobky na ceste, ktoré nikto nepratal. Kozy už nie sú a názov v pamäti ostal, ale máme zlatú uličku, budú aj dopravné značenia.

Nájsť sa treba v prítomnosti

Na konci augusta poslanci zase zasadli do svojich kresiel, aby rozhodovali o rozhodnutiach pre Tisovčanov a Piňanov. Dostali od VÚC Banská Bystrica 1 000 Eur. To preto tá almužna, lebo schválili konsolidovanú správu o záverečnom účte za rok 2023, kde sa konštatoval prebytok. Prebytok máme, ale Tisovec má ošúchaný šat. S políciou Tisovca sú poslanci spokojní. Zaváhanie prišlo pri ekonomickej téme a muselo sa dlho radiť, lebo na kreslo ekonomiky sa znova posadila Viera Krišková. O peniazoch sa treba radiť, lebo peňazí nikdy nie je dosť. Mestské lesy si berú úver, aby prefinancovali stavbu náučného chodníka z Rovne k Prameňu Rimavy a potom sa požičaný peniaz z projektu vráti. Tisovčania budú blúdiť z Tisovca do Rovne, aby trafili na náučný chodník, vedú tam aj tri cesty, najpohodlnejšia je motorovým vláčikom zo Zbojsk. Tisovec tam bude prítomný skutočne symbolicky, aj tak sa dá. Bude, ako bude. Po Tisovci sa nám moce aj chudoba, to sme už dávno nemali, ale teraz máme.

Prítomnosť má tú nevýhodu, že je skutočná, keď sa v nej všetci nájdeme, potom sa dá dobre rozhodovať.

Vladimír Pašiak

Všetci sa príležitostne vracajú do Tisovca, pretože tu objavili čaro športového ducha. Už tretí rok počas prázdnin Martin Knapčok organizuje v Športovom areáli Rudolfa Valenta tréningový tábor pre Tenisový klub Talent z Bratislavy. Týždeň na tenisových dvorcoch v Tisovci a v prírode, kde dominuje Hradová, Bánovo, Čertova dolina. Bratislavské deti sa stali na pár dní Tisovčanmi.

Rodičia detí z Bratislavy boli nadšení športovým areálom Rudolfa Valenta. Podmienky na šport pre deti sú tu unikátne, tenisové dvorce, bazén, multifunkčné športovisko, to v Bratislave nemáme. Takto sa vracia športový duch Knapčokovcov do Tisovca.

Tisovské korene športu sú hlboké. Pavol Knapčok bol v minulosti aj výborný bežec na lyžiach. Jeho sestra Soňa za čias tisovského biatlonu, ktorý tu organizoval Milan Smitek, Ján Čepík, dosiahla veľmi dobré výsledky. Doznievajú i zlaté futbalové časy v 60-rokoch minulého storočia Fera Súča a Jána Knapčoka, Paľa Knapčoka, Ondreja Brndiara.

To všetko bolo v Tisovci. Súčasnosť je dlžná športovým legendám.

Martin Knapčok
Vladimír Pašiak

Noc literatúry - Rok slovenských žien

Matica slovenská vyhlásila rok 2024 ako Rok slovenských žien v národnom hnutí. Nemožno obísť skutočnosť, že téma postavenia a úlohy slovenských žien v národnom spoločenstve v premenách času si doteraz nenašla väčší priestor, aby sa jej venovala patričná pozornosť. A boli to práve slovenské ženy, ktoré ako starostlivé matky, verné manželky a vychovávateľky takmer vždy početného potomstva stáli pri svojich manželoch neraz v ťažkých životných skúškach. Slovenské dievčatá a ženy, známe svojou láskyplnosťou, krásou i pôvabom, mali rady slovenčinu, vzdelávali sa, angažovali sa v umeleckej - zvlášť divadelnej a literárnej oblasti. Našli si na tieto aktivity čas popri domácich prácach, starostlivosti o deti, rodinu. V dňoch 3. - 13. 9 2024 máme zapožičanú z Matice slovenskej v Martine výstavu "Slovenské ženy v národnom hnutí". Pri tejto príležitosti sme usporiadali aj 5. ročník našek NOCI LITERATÚRY, počas ktorej sme predstavili životné osudy i literárne diela aspoň niektorých z nich. A kto sa do nášho výberu dostal?

Adela Ostrolúcka - pochádzala z aristokratického sveta, ktorý Štúr rúcal, napriek tomu ho intelektuálka očarila. Zaujímala sa o kultúru, literatúru, umenie, ovládala niekoľko jazykov - údajne 12. Štúr jej nosil knihy, učil ju slovanské jazyky - popri slovenčine aj poľštinu, ruštinu. Vzniklo medzi nimi úprimné priateľstvo, ktoré neprekročilo hranice platonickkej lásky. Adela Ostrolúcka zomrela náhle na týfus ako 29-ročná, a Štúr ju prežil len o 3 roky.

Na Adelku sme si zaspomínali čítaním ukážok z diela Ľuda Zúbka - Jar Adely Ostrolúckej v podaní Kiary Kaminskej zo SOŠ Tisovec.

Elena Maróthy Šoltéssová bola prvou významnou slovenskou spisovateľkou. Pisala prózy a memoáre, venovala sa aj publicistike. Bola spoluzakladateľkou spolku Živena. Na jednom z matičných podujatí v auguste roku 1874 sa Elena zoznámila s martinským kupcom Ľudovítom Šoltésom a už v jeseni bola jeho snúbenicou. Krátko po svojich 20. narodeninách, v januári 1875, sa už stala pani Šoltésovou. V roku 1876 sa jej narodila malá Elenka a o dva roky syn Ivan Daniel. Chlapča nemalo ešte ani rok, keď si jeho mama začala písať o deťoch prvé poznámky. Akoby tušila, že im do rodinného života zasiahnu ťažké chvíle súvisiace práve s deťmi. Roku 1884 na komplikácie po osýpkach, zápaloch pľúc a pohrudnice a napokon na tuberkulózu im zomrela osemročná dcérka Elenka,

ktorá v rodine predstavovala veselosť, múdrosť i spontánnosť. malú Elenku skosila smrť v detstve, po jej mladšieho brata Ivana si prišla až v jeho dospelosti. Aj Ivana Šoltésa dostala do hrobu pľúcna choroba. Liečil sa roky ako v alpských klimatických kúpeľoch, tak i na slovenskom čerstvom vzduchu. Nepomohlo. Ukážky z diela MOJE DETI čítala Mirka Kojnoková, knihovníčka tisovskej knižnice.

Hovoriť o významných slovenských ženách a nespomenúť **Teréziu Vansovú** by nebol ucelený pohľad. Do slovenskej literatúry sa zapísala ako prvá ženská autorka románového diela (*Sirota Podhradských*) a zakladateľka prvého ženského časopisu (*Dennica*). Viacero próz venovala životným osudom a detstvu svojho manžela (*Z fary a zo školy, Paľko Šuška, Danko a Janko*), pričom túto tému zavŕšila v biografickom románe *Ján Vansa* (1938). Bola tiež významnou osobnosťou a funkcionárkou Živeny, od roku 1894 jej podpredsedníčka. Jej život neraz prechádzal ťažkými cestami. „... so vztyčenou hlavou kráčala celým životom, žena, ktorá niesla v sebe žiaľ i sen, bolesť i nádej, osud svojho plemena, domova a Slovanstva, žena, ktorá vedela rozmnožovať a znásobovať krásu života, aby sa ľudia vzájomne lepšie videli, a teplo, aby im nebola zima, žena, ktorá viacej rozdávala ako prijímala...“ (Ivan Plintovič) Keďže každoročne sa do scenára Noci literatúry dostáva u nás život i dielo T. Vansovej, tentoraz sme ju predstavili čítaním spomienky Hany Zelinovej na stretnutie s Vansovou, z diela Vejár s fialkami, v podaní Niky Tóthovej, študentky SOŠ Tisovec.

Zora Jesenská - prekladateľka, spisovateľka - jej mama Milina, rodená Zvarová pochádzala z Tisovca, jej strýko bol Janko Jesenský, otcov brat. Bola aj redaktorkou časopisu Živena, pracovala v Matici slovenskej. Venovala sa tiež publicistike a literárnovednej činnosti, pričom sa zameriavala na diela ženských spisovateľiek. V roku 1968 preložila román Doktor Živago od Borisa Pasternaka a po okupácii Československa vojskami Varšavskej zmluvy verejne protestovala proti tomuto činu, a komunistický režim ju prenasledoval. Aj po jej smrti mal jej manžel Ján Rizner problémy so samotným pohrebom, čo opísal v knihe Sedem dní do pohrebu. Poéziu Zory Jesenskej nám predniesla Klaudia Búrová, študentka SOŠ Tisovec a esej O rozprávkach Mirka Kojnoková.

Aby sme však neskončili naše putovanie literárnym svetom v smutnej nálade, na záver sme si neformálne ešte predstavili **Máriu Rázusovú Martákovú** a jej neskutočne hravé verše pre deti. Veď kto by si nepamätal básničky Zatulánal húsa, Jamé vtáča, Ranená breza a mnohé ďalšie, či jej knihu Mój macík, ktorú sme si spoločne zarecitovali.

Sprievodkyňa programom, Monika Koncošová, nám ešte aspoň stručne predstavila aj Amáliu Francisciiovú, manželku Jána Francisci Rimavského, ktorá je známa tým, že vyšla obálku prvých Stanov Matice slovenskej, i spisovateľku Boženu Slančíkovú Timravu. O kultúrny program sa postarali Miška Snováková a Anna Matuchová, ktoré v sprievode Patrície Cavarovej zaspievali 3 ľudové piesne. Vystupovali v nových krojoch, ktoré pre DfS Čičiček ušili a vyšili šikovné tisovské ženy z projektu Matice slovenskej na podporu folklórnych súborov. Ďakujeme.

Mirka Kojnoková